

Warszawa, dnia 14 listopada 2024 r.

Poz. 1660

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 7 listopada 2024 r.

w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz wzorów pisemnych wyjaśnień co do zakresu uprawnień tego zatrzymanego¹⁾

Na podstawie art. 607l § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, 1222 i 1248) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat;
- 3) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 4) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 listopada 2024 r.²⁾

Minister Sprawiedliwości: *A. Bodnar*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2024 r. w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz wzorów pisemnych wyjaśnień co do zakresu uprawnień tego zatrzymanego (Dz. U. poz. 1240), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji oraz Straży Granicznej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa (Dz. U. poz. 1248).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – w skrócie ENA – i dlatego masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

ENA to żądanie innego państwa, by Cię zatrzymać, bo jesteś podejrzanym/podejrzaną albo oskarżonym/oskarżoną o popełnienie przestępstw/a, albo też skazanym/skazaną za popełnienie przestępstw/a. Państwo, które wydało ENA chce, żebyś odpowiadał/odpowiadała na te zarzuty nie w Polsce, ale na terenie tego kraju i dlatego żąda, by tam Cię przekazano. Państwo, które wydało ENA, może też żądać, żebyś został aresztowany / została aresztowana i w nim odbył/odbyła karę pozbawienia wolności albo inną podobną.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej, są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje najważniejsze prawa

1. Masz prawo wiedzieć, co zawiera ENA (art. 607k § 2)

Prokurator, który będzie Cię przesłuchiwał, powinien poinformować Cię o treści ENA.

2. Masz prawo korzystać z pomocy obrońcy (art. 77, art. 78 § 1, art. 78a § 1 i 2)

Możesz sam/sama wybrać adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentował, albo poprosić o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych odpowiednio:

1) na podstawie art. 11b albo art. 11c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 18 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo w czasie trwania operacji wojskowej, o której mowa w art. 2 pkt 18a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;

2) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo prowadzenia działań

kontrterrorystycznych, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

3. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz (art. 175 § 1)

W czasie przesłuchania przed prokuratorem lub sądem możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień.

4. Masz prawo zgodzić się na przekazanie do państwa, które wydało ENA (art. 607k § 2)

O tym prawie poinformuje Cię prokurator przed rozpoczęciem przesłuchania i to Ty podejmiesz decyzję, czy zgadzasz się na przekazanie lub nie.

Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.

Więcej informacji znajdziesz w kolejnych działach. Pamiętaj, że to pouczenie to tylko ogólna informacja i nie opisujemy w nim dokładnie wszystkich Twoich praw i obowiązków. Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Przebieg postępowania po zatrzymaniu i rola poszczególnych organów w postępowaniu

Zatrzymanie

Zatrzymanie może dokonać Policja, Żandarmeria Wojskowa lub inny organ, któremu przysługują podobne uprawnienia.

Twoje prawa

Jako zatrzymany/zatrzymana na podstawie ENA:

1. Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana (art. 244 § 2)

Organ dokonujący zatrzymania powinien poinformować Cię o jego przyczynach. Dowiesz się wówczas o tym, że wydano ENA i dlaczego je wydano.

2. Masz prawo złożyć oświadczenie lub odmówić złożenia oświadczenia co do zatrzymania (art. 244 § 3)

Możesz, ale nie musisz, powiedzieć, co sądzisz o zatrzymaniu i jego powodach. To Twoja decyzja.

3. Masz prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy (art. 245 § 1)

Możesz powiedzieć przedstawicielowi organu, który dokonał zatrzymania (np. policjantowi, który Cię zatrzymał albo który sporządza protokół zatrzymania), że chcesz niezwłocznie (jak najszybciej) porozmawiać z adwokatem lub radcą prawnym. Możesz sam/sama wskazać taką osobę, ale nie musisz. Twoja prośba o rozmowę z adwokatem lub radcą prawnym będzie odnotowana w protokole zatrzymania.

4. Masz prawo korzystać z pomocy obrońcy

Możesz samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania dotyczącego ENA (art. 77). W takim wypadku sam/sama opłacasz swojego obrońcę/ów.

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 78 § 1).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych odpowiednio:

1) na podstawie art. 11b albo art. 11c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 18 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo w czasie trwania operacji wojskowej, o której mowa w art. 2 pkt 18a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;

2) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo prowadzenia działań kontrterrorystycznych, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

5. Masz prawo korzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1)

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, podczas czynności z Twoim udziałem będzie obecny tłumacz. Nie musisz za niego płacić.

Ty lub Twój obrońca możecieawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

6. Masz prawo otrzymać odpis protokołu zatrzymania i przeglądać akta w zakresie zatrzymania (art. 244 § 3)

Protokół zatrzymania będzie zawierał dane osoby lub osób, które Cię zatrzymały, oraz Twoje dane. W protokole będą też wskazane: dzień, godzina, miejsce i przyczyna zatrzymania. Będzie też odnotowana informacja o pouczeniu Cię o Twoich prawach oraz informacje o tym, czy i w jaki sposób chciałeś/chciałaś lub skorzystałeś/skorzystałaś ze swoich uprawnień. Dostaniesz odpis tego protokołu.

7. Masz prawo żądać zawiadomienia innych osób o Twoim zatrzymaniu (art. 245 § 3, art. 261 § 1, 2, 2a i 3)

Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu dowiedziały/dowiedziała się:

- 1) osoba najbliższa, np. matka lub brat;
- 2) inna wskazana przez Ciebie osoba, np. Twój przyjaciel;
- 3) osoba, która Cię zatrudnia;
- 4) Twoja szkoła lub uczelnia;
- 5) dowódca Twojej jednostki;
- 6) zarząd przedsiębiorstwa, jeżeli je masz albo sam/sama zarządzasz takim przedsiębiorstwem lub jesteś za jakiegoś odpowiedzialny/odpowiedzialna (np. jeżeli masz swoją firmę, to możesz prosić o zawiadomienie zarządu lub innej osoby, która pomoże Ci w prowadzeniu firmy pod Twoją nieobecność) (art. 245 § 3, art. 261 § 1, 2 i 3).

Pamiętaj: O Twoim zatrzymaniu Policja zawiadomi też inne organy prowadzące przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile tylko będzie wiedziała, że takie postępowanie jest prowadzone (art. 261 § 2a).

8. Masz prawo złożyć zażalenie na zatrzymanie (art. 246 § 1)

Jeżeli nie zgadzasz się z tym, że Cię zatrzymano, możesz złożyć zażalenie na zatrzymanie. Zażalenie złoż na piśmie nie później niż **w terminie 7 dni** od Twojego zatrzymania. Zażalenie składasz do sądu rejonowego właściwego dla miejsca Twojego zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się, by sąd sprawdził, czy istniały przyczyny uzasadniające zatrzymanie i czy są odpowiednie przepisy, które pozwalały na zatrzymanie Cię. Sąd może również zbadać, czy Policja lub inny organ prawidłowo postępowali podczas zatrzymania.

9. Masz prawo do pomocy medycznej (np. art. 15 ust. 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji)

Zostaniesz zbadany/zbadana przez lekarza, jeżeli tego zażadasz, albo wówczas, gdy powiesz Policji, że cierpisz na chorobę wymagającą stałej lub okresowej opieki medycznej, a brak takiej opieki może być dla Ciebie groźny, albo będziesz posiadał/posiadała widoczne obrażenia. Zbadana zawsze zostanie również kobieta w ciąży lub kobieta karmiąca. Badania lekarskie będą też wykonane, gdy cierpisz na chorobę zakaźną albo masz zaburzenia psychiczne.

Jeżeli nie masz polskiego obywatelstwa, dodatkowo:

1. Masz prawo skontaktować się z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym Twojego państwa (art. 612 § 2)

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania.

2. Masz prawo skontaktować z przedstawicielem państwa, w którym mieszkasz na stałe, jeżeli nie posiadasz żadnego obywatelstwa (art. 612 § 2)

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania.

Gdy zostaniesz tymczasowo aresztowany/aresztowana, sąd na Twoją prośbę zawiadomi urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa (np. ambasadę), którego jesteś obywatelem/obywatelką (art. 612 § 1). Jeżeli Twój kraj i Polska mają odpowiednią umowę, to i tak o Twoim aresztowaniu będą wiedzieć właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne. Sąd ich o tym poinformuje.

Pamiętaj!

Musisz zostać natychmiast zwolniony/zwolniona:

- 1) jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć (art. 248 § 1), albo
- 2) po upływie 48 godzin od chwili Twojego zatrzymania, chyba że prokurator skierował do sądu wnioski o zastosowanie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1), albo
- 3) jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie nie zostało Ci doręczone postanowienie sądu, o tym, że takie aresztowanie będzie wobec Ciebie stosowane (art. 248 § 2), albo
- 4) jeżeli prokurator lub sąd to nakazał (art. 248 § 1).

Przesłuchanie przez prokuratora

Po zatrzymaniu zostaniesz przesłuchany/przesłuchana przez prokuratora.

Przed przesłuchaniem prokurator poinformuje Cię, czego dotyczy ENA.

Poinformuje Cię też, że możesz powiedzieć, co sądzisz o przekazaniu do innego kraju, by tam odpowiedzieć na zarzuty lub odbyć karę. To będzie Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie. Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2). Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Prokurator powie Ci również, że po przekazaniu do innego kraju UE nie będziesz ścigany/ścigana za inne przestępstwa lub nie będziesz odbywał/odbywała innych kar niż te, które były wymienione w ENA.

Prokurator powie Ci również, że możesz zgodzić się na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. Pamiętaj, to Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie (art. 607e § 2). Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2). Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Po przesłuchaniu prokurator skieruje Twoją sprawę do sądu. Prokurator może też złożyć wniosek o zastosowanie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania na stosowny czas niezbędny do przekazania do państwa, które wydało ENA. Okres ten nie może być dłuższy niż 100 dni (art. 607k § 3).

W niektórych sprawach państwo wydające ENA może żądać, by zastosować wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie na okres nie dłuższy niż 7 dni.

Tak się stanie, jeżeli w Systemie Informacyjnym Schengen lub w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej będzie zapewnienie sądu tego państwa, że zapadł wyrok skazujący wobec Ciebie albo wydano inną decyzję pozbawiającą Cię wolności (art. 607k § 3a).

Po przesłuchaniu prokurator może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego.

Lekarze wyznaczeni przez prokuratora to biegli. Oni mogą prosić prokuratora, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się co do Twojego stanu zdrowia psychicznego. Czasami prokurator może poprosić, aby obok lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202).

Prokurator może też poprosić psychologa, aby Cię zbadał. Może też prosić o to lekarzy innych specjalności, np. jednego psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Postępowanie przed sądem

Po skierowaniu przez prokuratora wniosku o przekazanie i tymczasowe aresztowanie Twoją sprawą zajmie się sąd okręgowy Twojego miejsca zamieszkania lub stałego pobytu.

W posiedzeniu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania oprócz Ciebie może wziąć udział prokurator i Twój obrońca/y.

Sąd doręczy Ci ENA wraz z tłumaczeniem i zawiadomieniem o terminie posiedzenia (art. 607l § 1a), chyba że podstawą tymczasowego aresztowania jest wpis do Systemu Informacyjnego Schengen.

Posiedzenie w Twojej sprawie jest posiedzeniem jawnym, co oznacza, że może być na nim obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg posiedzenia) (art. 95b § 2).

Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli jawne posiedzenie mogłoby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;

3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;

4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat, oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie (art. 360).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części, co oznacza, że na rozprawie nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować rozprawę. Po dwie osoby będzie mógł również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu (art. 361).

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na przekazanie do państwa, które wydało ENA, byś tam odpowiedział/odpowiedziała na zarzuty lub odbył/odbyła karę (art. 607I § 2). Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA (art. 607I § 2). Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.

Po przesłuchaniu sąd może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez sąd to biegli. Oni mogą prosić sąd, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się co do Twojego stanu zdrowia psychicznego. Czasami sąd może poprosić, aby obok lekarzy psychiatrów wypowiedział się

seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202).

Sąd może też poprosić psychologa, aby Cię zbadał. Może też prosić o to lekarzy innych specjalności, np. jednego psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Masz prawo złożyć zażalenie na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia lub **3 dni** od daty doręczenia postanowienia, gdy nie byłeś obecny / nie byłaś obecna na posiedzeniu (art. 607I § 3). Zażalenie składa się do właściwego miejscowo sądu apelacyjnego.

Musisz wiedzieć, że:

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, który jest środkiem wolnościowym (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem że zostanie ono wpłacone w określonym terminie (art. 257 § 2).

Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu.

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;

2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie zastosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;

2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Zamiast tymczasowego aresztowania sąd lub prokurator mogą zastosować:

1) poręczenie majątkowe, co oznacza, że Ty albo inna osoba musicie np. wpłacić pieniądze na określone konto, oddać rzeczy w zastaw lub ustanowić hipotekę na dom (art. 266);

2) poręczenie pracodawcy albo kierownictwa szkoły lub uczelni, lub innego zespołu, co oznacza, że te osoby ręczą, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 271);

3) poręczenie osobiste, co oznacza, że ktoś ważny i ceniony, np. poseł, senator, prezydent miasta lub ktoś inny godny zaufania, obieca, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 272);

4) dozór Policji, co oznacza, że będziesz miał/miała różne obowiązki, np. obowiązek, by stawić się na komendzie lub komisariacie Policji

w oznaczonym terminie. Możesz też mieć zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu, obowiązek zawiadamiania prokuratora lub Policji o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, np. 100 metrów, zakaz przebywania w określonych miejscach, np. tam, gdzie przebywa pokrzywdzony. Obowiązek ten może polegać także na innych ograniczeniach Twojej swobody, niezbędnych do wykonywania dozoru. Jeżeli jesteś żołnierzem, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, dozór będzie sprawował Twój przełożony wojskowy (art. 275);

5) nakaz okresowego opuszczenia lokalu lub zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, jeżeli postawiono Ci zarzut przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy na szkodę osoby, z którą mieszkałeś/mieszkałaś (art. 275a);

6) zawieszenie Cię w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakaz, byś się powstrzymał/powstrzymała od określonej działalności. Może to np. dotyczyć prowadzenia działalności gospodarczej (np. produkcji materiałów niebezpiecznych) albo wykonywania zawodu adwokata. Możesz też mieć nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów albo zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne (art. 276);

7) zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści, które godzą w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego, gdy jesteś oskarżony/oskarżona o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego, który wykonywał czynności opieki medycznej, lub osoby przybranej

personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych czynności, co oznacza, że sąd lub prokurator może stosować ten środek, jeśli np. pobiłeś/pobiłaś ratownika medycznego, gdy próbował udzielić Ci pomocy. Ten sam środek można zastosować, gdy zostałeś oskarżony/zostałaś oskarżona o uporczywe nękanie, czyli stalking, z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego (art. 276a);

8) zakaz opuszczania Polski, który może być połączony z zakazem wydania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu (art. 277).

WZÓR

na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ nie masz 18 lat i zostałeś zatrzymany / zostałeś zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – w skrócie ENA – i dlatego masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

ENA to żądanie innego państwa, by Cię zatrzymać, bo jesteś podejrzanym/podejrzaną albo oskarżonym/oskarżoną o popełnienie przestępstw/a, albo też skazanym/skazaną za popełnienie przestępstw/a. Państwo, które wydało ENA, chce, żebyś odpowiadał/odpowiadała na te zarzuty nie w Polsce, ale na terenie tego kraju, i dlatego żąda, by tam Cię przekazano. Państwo, które wydało ENA, może też żądać, żebyś został aresztowany / została aresztowana i w nim odbył/odbyła karę pozbawienia wolności albo inną podobną.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie. Takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej, są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje najważniejsze prawa

1. Masz prawo wiedzieć, co zawiera ENA (art. 607k § 2)

Prokurator, który będzie Cię przesłuchiwał, powinien poinformować Cię o treści ENA.

2. Masz prawo korzystać z pomocy obrońcy (art. 76, art. 77, art. 79 § 1 pkt 1)

Możesz sam/sama wybrać adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentował.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo inna osoba, która się Tobą opiekuje, może ustanowić dla Ciebie obrońcę.

Możecie samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania dotyczącego ENA. W takim wypadku sami opłacacie swojego obrońcę/ów.

Jeżeli nie wybierzeecie obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu.

3. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz (art. 175 § 1)

W czasie przesłuchania przed prokuratorem lub sądem możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień.

4. Masz prawo zgodzić się na przekazanie do państwa, które wydało ENA (art. 607k § 2)

O tym prawie poinformuje Cię prokurator przed rozpoczęciem przesłuchania i to Ty podejmiesz decyzję, czy zgadzasz się na przekazanie lub nie. **Ważne!!!**

Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.

Więcej informacji znajdziesz w kolejnych działach. Pamiętaj, że to pouczenie to tylko ogólna informacja i nie opisujemy w nim dokładnie wszystkich Twoich praw i obowiązków.

Przebieg postępowania po zatrzymaniu i rola poszczególnych organów w postępowaniu

Zatrzymanie

Zatrzymanie może dokonać Policja, Żandarmeria Wojskowa lub inny organ, któremu przysługują podobne uprawnienia.

Twoje prawa

Jako zatrzymany/zatrzymana na podstawie ENA:

1. Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana (art. 244 § 2)

Organ dokonujący zatrzymania powinien poinformować Cię o jego przyczynach. Dowiesz się wówczas o tym, że wydano ENA i dlaczego je wydano.

2. Masz prawo złożyć oświadczenie lub odmówić złożenia oświadczenia co do zatrzymania (art. 244 § 3)

Możesz, ale nie musisz, powiedzieć, co sądzisz o zatrzymaniu i jego powodach. To Twoja decyzja.

3. Masz prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy (art. 245 § 1)

Możesz powiedzieć przedstawicielowi organu, który dokonał zatrzymania (np. policjantowi, który Cię zatrzymał albo który sporządza protokół zatrzymania), że chcesz niezwłocznie (jak najszybciej) porozmawiać z adwokatem lub radcą prawnym. Możesz sam wskazać taką osobę, ale nie

musisz. Twoja prośba o rozmowę z adwokatem lub radcą prawnym będzie odnotowana w protokole zatrzymania.

4. Masz prawo korzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1)

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, podczas czynności z Twoim udziałem będzie obecny tłumacz. Nie musisz za niego płacić.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

5. Masz prawo otrzymać odpis protokołu zatrzymania i przeglądać akta w zakresie zatrzymania (art. 244 § 3)

Protokół zatrzymania będzie zawierał dane osoby lub osób, które Cię zatrzymały, oraz Twoje dane. W protokole będą też wskazane: dzień, godzina, miejsce i przyczyna zatrzymania. Będzie też odnotowana informacja o pouczeniu Cię o Twoich prawach oraz informacje o tym, czy i w jaki sposób chciałeś/chciałaś lub skorzystałeś/skorzystałaś ze swoich uprawnień.

Dostaniesz odpis tego protokołu.

6. Masz prawo żądać zawiadomienia innych osób o Twoim zatrzymaniu (art. 245 § 3, art. 261 § 1, 2, 2a i 3)

Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu dowiedział/dowiedziała się:

- 1) osoba najbliższa, np. matka lub brat;
- 2) inna wskazana przez Ciebie osoba, np. Twój przyjaciel;
- 3) osoba, która Cię zatrudnia;
- 4) Twoja szkoła lub uczelnia;

5) zarząd przedsiębiorstwa, jeżeli je masz albo sam/sama zarządzasz takim przedsiębiorstwem lub jesteś za jakieś odpowiedzialny/odpowiedzialna (np. jeżeli masz swoją firmę, to możesz prosić o zawiadomienie zarządu lub innej osoby, która pomoże Ci w prowadzeniu firmy pod Twoją nieobecność) (art. 245 § 3, art. 261 § 1, 2, 2a i 3).

Pamiętaj: O Twoim zatrzymaniu Policja zawiadomi też inne organy prowadzące przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile tylko będzie wiedziała, że takie postępowanie jest prowadzone (art. 261 § 2a).

7. Masz prawo złożyć zażalenie na zatrzymanie (art. 246 § 1)

Jeżeli nie zgadzasz się z tym, że Cię zatrzymano, możesz złożyć zażalenie na zatrzymanie. Zażalenie złoż na piśmie nie później niż **w terminie 7 dni** od Twojego zatrzymania. Zażalenie składasz do sądu rejonowego właściwego dla miejsca Twojego zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się, by sąd sprawdził, czy istniały przyczyny uzasadniające zatrzymanie i czy są odpowiednie przepisy, które pozwalały na zatrzymanie Cię. Sąd może również zbadać, czy Policja lub inny organ prawidłowo postępowali podczas zatrzymania.

Jeżeli nie masz 18, lat zażalenie może złożyć Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

8. Masz prawo do pomocy medycznej (np. art. 15 ust. 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji)

Zostaniesz zbadany/zbadana przez lekarza, jeżeli tego zażadasz, albo wówczas, gdy powiesz Policji, że cierpisz na chorobę wymagającą stałej lub okresowej opieki medycznej, a brak takiej opieki może być dla Ciebie groźny, albo będziesz posiadał/posiadała widoczne obrażenia. Zbadana zawsze zostanie również

kobieta w ciąży lub kobieta karmiąca. Badania lekarskie będą też wykonane, gdy cierpisz na chorobę zakaźną albo masz zaburzenia psychiczne.

Jeżeli nie masz polskiego obywatelstwa, dodatkowo:

1. Masz prawo skontaktować się z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym Twojego państwa (art. 612 § 2)

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania.

2. Masz prawo skontaktować z przedstawicielem państwa, w którym mieszkasz na stałe, jeżeli nie posiadasz żadnego obywatelstwa (art. 612 § 2)

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania.

Gdy zostaniesz tymczasowo aresztowany/aresztowana, sąd na Twoją prośbę zawiadomi urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa (np. ambasadę), którego jesteś obywatelem/obywatelką (art. 612 § 1). Jeżeli Twój kraj i Polska mają odpowiednią umowę, to i tak o Twoim aresztowaniu będą wiedzieć właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne. Sąd ich o tym poinformuje.

Pamiętaj!

Musisz zostać natychmiast zwolniony/zwolniona:

- 1) jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć (art. 248 § 1), albo
- 2) po upływie 48 godzin od chwili Twojego zatrzymania, chyba że prokurator skierował do sądu wnioski o zastosowanie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1), albo
- 3) jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie nie zostało Ci doręczone postanowienie sądu, o tym, że takie aresztowanie będzie wobec Ciebie stosowane (art. 248 § 2), albo
- 4) jeżeli prokurator lub sąd to nakazał (art. 248 § 1).

Przesłuchanie przez prokuratora

Po zatrzymaniu zostaniesz przesłuchany/przesłuchana przez prokuratora.

Jeżeli nie masz 18 lat Twoje, przesłuchanie powinno odbyć się w obecności przedstawiciela ustawowego (mamy lub taty) albo osoby, która się Tobą faktycznie opiekuje, albo w obecności osoby pełnoletniej, którą sam/sama wskażesz. Te osoby nie będą obecne podczas Twojego przesłuchania, gdy się temu sprzeciwisz lub gdy prokurator uzna, że to zaszkodzi sprawie.

Przed przesłuchaniem prokurator poinformuje Cię, czego dotyczy ENA.

Poinformuje Cię też, że możesz powiedzieć, co sądzisz o przekazaniu do innego kraju, by tam odpowiedzieć na zarzuty lub odbyć karę. To będzie Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie. **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć** (art. 607l § 2). Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Prokurator powie Ci również, że po przekazaniu do innego kraju UE nie będziesz ścigany/ścigana za inne przestępstwa lub nie będziesz odbywał/odbywała innych kar niż te, które były wymienione w ENA.

Prokurator powie Ci również, że możesz zgodzić się na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. Pamiętaj, to Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie (art. 607e § 2). **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2)**. Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Po przesłuchaniu prokurator skieruje Twoją sprawę do sądu. Prokurator może też złożyć wniosek o zastosowanie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania

na stosowny czas niezbędny do przekazania do państwa, które wydało ENA. Okres ten nie może być dłuższy niż 100 dni (art. 607k § 3).

W niektórych sprawach państwo wydające ENA może żądać, by zastosować wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie na okres nie dłuższy niż 7 dni.

Tak się stanie, jeżeli w Systemie Informacyjnym Schengen lub w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej będzie zapewnienie sądu tego państwa, że zapadł wyrok skazujący wobec Ciebie albo wydano inną decyzję pozbawiającą Cię wolności (art. 607k § 3a).

Po przesłuchaniu prokurator może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez prokuratora to biegli. Oni mogą prosić prokuratora, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się co do Twojego stanu zdrowia psychicznego. Czasami prokurator może poprosić, aby obok lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202).

Prokurator może też poprosić psychologa, aby Cię zbadał. Może też prosić o to lekarzy innych specjalności, np. jednego psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Postępowanie przed sądem

Po skierowaniu przez prokuratora wniosku o przekazanie i tymczasowe aresztowanie Twoją sprawą zajmie się sąd okręgowy Twojego miejsca zamieszkania lub stałego pobytu.

W posiedzeniu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania oprócz Ciebie może wziąć udział prokurator i Twój obrońca/y.

Sąd doręczy Ci ENA wraz z tłumaczeniem i zawiadomieniem o terminie posiedzenia (art. 607I § 1a), chyba że podstawą tymczasowego aresztowania jest wpis do Systemu Informacyjnego Schengen.

Posiedzenie w Twojej sprawie jest posiedzeniem jawnym, co oznacza, że może być na nim obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg posiedzenia) (art. 95b § 2, art. 360).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat:

1) posiedzenie w Twojej sprawie może odbyć się z wyłączeniem jawności, jeżeli sąd tak postanowi (art. 360 § 1 pkt 2), co oznacza, że na posiedzeniu nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować posiedzenie. Dwie osoby będzie mógł również wskazać prokurator (art. 361);

2) podczas posiedzenia może być również obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas posiedzenia. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów, albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tym posiedzeniu.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w posiedzeniu, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas posiedzenia (art. 76a).

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na przekazanie do państwa, które wydało ENA, byś tam odpowiedział/odpowiedziała na zarzuty lub odbył/odbyła karę (art. 607I § 2). Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607I § 2).

Po przesłuchaniu sąd może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez sąd to biegli. Oni mogą prosić sąd, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się co do Twojego stanu zdrowia psychicznego.

Czasami sąd może poprosić, aby obok lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202).

Sąd może też poprosić psychologa, aby Cię zbadał. Może też prosić o to lekarzy innych specjalności, np. jednego psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Masz prawo złożyć zażalenie na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia lub **3 dni** od daty doręczenia postanowienia, gdy nie byłeś obecny / nie byłaś obecna na posiedzeniu (art. 607I § 3).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat, zażalenie może złożyć Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Zażalenie składa się do sądu apelacyjnego, który jest zobowiązany do rozpoznania go **w terminie 7 dni** od daty przekazania akt sprawy wraz z Twoim zażaleniem (art. 607I § 3).

Musisz wiedzieć, że:

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, który jest środkiem wolnościowym (art. 257 § 1).

Sąd może zmienić tymczasowe aresztowanie na poręczenie majątkowe, pod warunkiem że zostanie ono wpłacone w określonym terminie (art. 257 § 2). Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu.

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagrożiłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Gdy nie masz ukończonych 18 lat, a sąd zastosuje wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie, w celi nie będziesz przebywał/przebywała z dorosłymi. Tylko gdyby zaistniały jakieś szczególne okoliczności, może się zdarzyć, że w Twojej celi będzie przebywała osoba dorosła. Decyzję o tym podejmie administracja zakładu karnego lub aresztu śledczego, kierując się następującymi względami:

- 1) koniecznością oddzielenia tymczasowo aresztowanych od skazanych;
- 2) koniecznością oddzielenia szczególnej kategorii osadzonych, np. byłych funkcjonariuszy służb;
- 3) potrzebą zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w areszcie śledczym;
- 4) zaleceniami lekarskimi, psychologicznymi i rehabilitacyjnymi;
- 5) potrzebą kształtowania właściwej atmosfery wśród tymczasowo aresztowanych;
- 6) koniecznością zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw podczas tymczasowego aresztowania;
- 7) wskazaniem organu, do którego dyspozycji zostałeś osadzony / zostałeś osadzona w areszcie śledczym.

Podobne zasady stosuje się również podczas konwojowania (art. 212 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Zamiast tymczasowego aresztowania sąd lub prokurator mogą zastosować:

- 1) poręczenie majątkowe, co oznacza, że Ty albo inna osoba musicie np. wpłacić pieniądze na określone konto, oddać rzeczy w zastaw lub ustanowić hipotekę na dom (art. 266);

- 2) poręczenie pracodawcy albo kierownictwa szkoły lub uczelni, lub innego zespołu, co oznacza, że te osoby ręczą, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 271);
- 3) poręczenie osobiste, co oznacza, że ktoś ważny i ceniony, np. poseł, senator, prezydent miasta lub ktoś inny godny zaufania obieca, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 272);
- 4) dozór Policji, co oznacza, że będziesz miał/miała różne obowiązki, np. obowiązek, by stawić się na komendzie lub komisariacie Policji w oznaczonym terminie. Możesz też mieć zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu, obowiązek zawiadamiania prokuratora lub Policji o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, np. 100 metrów, zakaz przebywania w określonych miejscach, np. tam, gdzie przebywa pokrzywdzony. Obowiązek ten może polegać także na innych ograniczeniach Twojej swobody, niezbędnych do wykonywania dozoru (art. 275);
- 5) nakaz okresowego opuszczenia lokalu lub zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, jeżeli postawiono Ci zarzut przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy na szkodę osoby, z którą mieszkałeś/mieszkałaś (art. 275a);
- 6) zawieszenie Cię w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakaz byś się powstrzymał/powstrzymała od określonej działalności. Może to np. dotyczyć prowadzenia działalności gospodarczej (np. produkcji materiałów niebezpiecznych) albo wykonywania zawodu adwokata. Możesz też mieć nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów albo zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne (art. 276);

7) zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści, które godzą w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego, gdy jesteś oskarżony/oskarżona o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego, który wykonywał czynności opieki medycznej, lub osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych czynności, co oznacza, że sąd lub prokurator może stosować ten środek, jeśli np. pobiłeś/pobiłaś ratownika medycznego, gdy próbował udzielić Ci pomocy. Ten sam środek można zastosować, gdy zostałeś oskarżony / zostałaś oskarżona o uporczywe nękanie, czyli stalking, z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego (art. 276a);

8) zakaz opuszczania Polski, który może być połączony z zakazem wydania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu (art. 277).

Rola organów procesowych

W postępowaniu przygotowawczym postępowanie prowadzą prokurator, Policja i inne organy.

W postępowaniu sądowym w zależności od etapu sprawa jest rozstrzygana przez sąd rejonowy, sąd okręgowy, sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.**

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia **Pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.** To opracowanie nie jest dokumentem prawnym. Opracowanie pomoże Ci zrozumieć jakie prawa ma osoba zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Zatrzymany to osoba która z jakiegoś ważnego powodu została zatrzymana.

Zatrzymanie to pozbawienie kogoś wolności osobistej. Osoba zatrzymana nie może robić niektórych rzeczy. Na przykład nie może pójść do domu ani na zakupy.

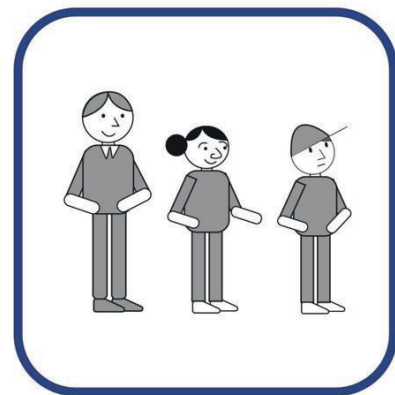
Są różne zatrzymania. Na przykład jest osoba która mogła coś ukraść albo kogoś pobić.

Czyli popełnić przestępstwo. Trzeba to sprawdzić. Dlatego Policja może ją zatrzymać.

Czasem ktoś ukrywa się przed Policją. Policja musi znaleźć taką osobę i zatrzymać.

Zatrzymanym może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna. Dziecko może być zatrzymane tylko w niektórych sytuacjach. Na przykład jak ma 15 lat i kogoś zabije.

Zatrzymanie dokonywane jest w postępowaniu karnym. **Postępowanie karne** to praca Policji, prokuratora, sądu, adwokatów i radców prawnych. Wszyscy sprawdzają czy ktoś popełnił przestępstwo.

Najpierw jest **postępowanie przygotowawcze**. Prowadzi je Policja lub prokurator.

Oni przygotowują akt oskarżenia.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest **wyrok** w sprawie (czasem postanowienie).

Jeśli zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, to zaczyna się postępowanie przygotowawcze. To **śledztwo** albo **dochodzenie**. Policja lub prokurator szukają informacji i dowodów przestępstwa. Muszą znaleźć podejrzanego. Czyli osobę która mogła popełnić przestępstwo.

Osoba jest podejrzana jeśli Policja lub prokurator postawili jej zarzuty. To znaczy podejrzewają, że ta osoba naruszyła prawo. Nazywa się to **postanowienie o przedstawieniu zarzutów**.

Policja może **zatrzymać osobę która mogła popełnić** przestępstwo. Potem pisze protokół zatrzymania. **Protokół** to dokument.

Jest w nim zapisane wszystko co się wydarzyło.

I to co ktoś powiedział.

Zatrzymany musi dostać protokół

zatrzymania. Nazywa się to **odpis** protokołu.

Nie tylko Policja może Cię zatrzymać. Może też:

- Straż Graniczna
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Mogą zatrzymać Cię tylko na 48 godzin.

Czyli na 2 dni. Potem muszą wypuścić.

Albo napisać do sądu wniosek o tymczasowe aresztowanie.

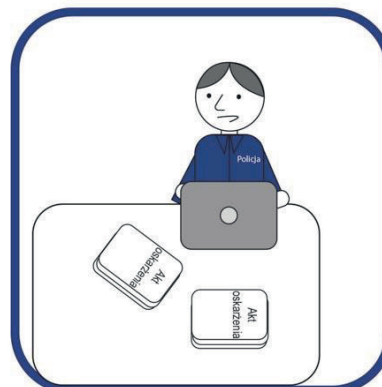
Tymczasowe aresztowanie oznacza że podejrzany jest zatrzymany w czasie postępowania karnego.

Sąd zgodzi się na areszt jeśli na przykład podejrzany może uciec z Polski. Albo popełnić inne przestępstwo.

Policja i prokurator zebrali informacje i dowody. Wiedzą kto naruszył prawo czyli popełnił przestępstwo.

Policja lub prokurator piszą akt oskarżenia.

W **akcie oskarżenia** są informacje:

- co zrobił oskarżony. **Oskarżony** to osoba która mogła popełnić przestępstwo. Są na to dowody

- jakie to przestępstwo. To są zarzuty.

Kiedy jest akt oskarżenia, kończy się postępowanie przygotowawcze.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**. Prokurator oskarża. Sąd sprawdza dowody. Sprawdza jak było naprawdę, czy oskarżony jest winny. Potem wydaje **orzeczenie**.

Europejski nakaz aresztowania

Czasem ktoś popełnia przestępstwo i ucieka z Polski. Boi się postępowania karnego. Czasem sąd wydał już wyrok. Osoba musi pójść do więzienia ale ucieka z Polski. Boi się kary. Jeśli podejrzany lub oskarżony ucieka, chowa się przed Policją to znaczy że będzie **ścigany**.

Polska jest w Unii Europejskiej. W Unii jest 27 państw. Na przykład Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania, Czechy. Państwa w Unii Europejskiej pomagają sobie.

Jeśli ktoś w Polsce jest oskarżony o przestępstwo i uciekł na przykład do Francji, to francuska policja może go znaleźć i zatrzymać. Ponieważ w Unii działa **europejski nakaz aresztowania**. Wydają go sądy i prokuratorzy w państwach Unii Europejskiej.

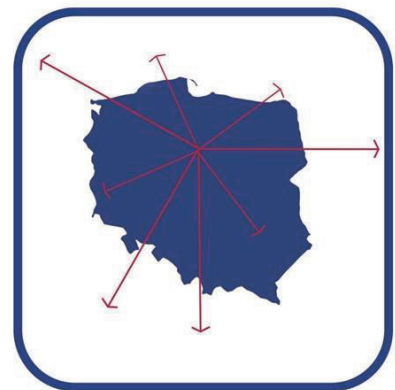

Europejski nakaz aresztowania to wniosek: o aresztowanie jakiejś osoby w innym państwie i przekazanie tej osoby do państwa które wydało nakaz.

Europejski nakaz aresztowania jest bardzo ważny. Pozwala szybciej ukarać przestępców.

Może być tak że Polska wyda nakaz i wyśle go do innych państw Unii Europejskiej. Polska może szukać polskich obywateli którzy popełnili przestępstwo. Albo obywateli innych państw którzy popełnili przestępstwo w Polsce.

Może być tak że Polska dostanie europejski nakaz aresztowania od innego państwa. Wtedy Policja musi znaleźć osobę i zatrzymać ją. Potem sąd może ją aresztować i przekazać do tego państwa.

W Polsce europejski nakaz aresztowania wydaje **sąd okręgowy**. Najpierw trzeba złożyć odpowiedni wniosek do sądu. Wniosek może złożyć:

- **prokurator** jeśli sprawa dotyczy podejrzanego
- **sąd rejonowy** jeśli sprawa dotyczy oskarżonego lub osoby która ma karę i musi pójść do więzienia.

Sąd okręgowy może wydać europejski nakaz aresztowania **z urzędu**.
 To znaczy że sąd sam się dowie o sprawie i nie trzeba składać wniosku. Sąd okręgowy może wydać nakaz z urzędu w sprawie oskarżonego lub osoby która ma karę i musi pójść do więzienia.

Osobę zatrzymaną europejskim nakazem aresztowania w państwie Unii trzeba przekazać do innego państwa. Tego które wydało nakaz. O przekazaniu decyduje sąd tam gdzie osoba jest zatrzymana. Sąd wydaje postanowienie.

Czasem nie można wydać europejskiego nakazu aresztowania. Na przykład gdy za przestępstwo grozi kara mniejsza niż 1 rok.

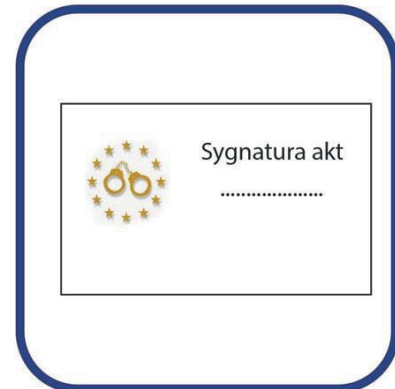
W europejskim nakazie aresztowania muszą być informacje:

- jaki sąd wydał nakaz, adres sądu, telefon i mejl
- kiedy i gdzie sąd wydał nakaz
- imię i nazwisko osoby ściganej i jakiego państwa jest obywatelem.

W europejskim nakazie aresztowania musi być też:

- informacja w jakiej sprawie jest wydany nakaz
- czy osoba jest podejrzana czy oskarżona
- czy już ma wyrok z karą
- jaka jest kara w przepisach prawa za przestępstwo osoby ściganej
- **sygnatura akt**. To jest numer sprawy.

1. Prawo do informacji i wysłuchania

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania ma **prawo do informacji**.

Trzeba jej powiedzieć:

- dlaczego została zatrzymana
- o co jest podejrzewana
- jakie ma prawa.

Musi też być wysłuchana. To znaczy że może powiedzieć to co chce i Policja musi to zapisać.

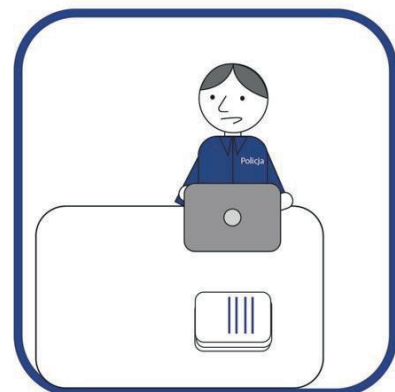

Z zatrzymania jest **protokół**. W protokole są informacje:

- imię i nazwisko osoby, która zatrzymuje
- imię i nazwisko osoby zatrzymanej
- jak dokładnie osoba zatrzymana wygląda jeśli nie wiadomo jak się nazywa.

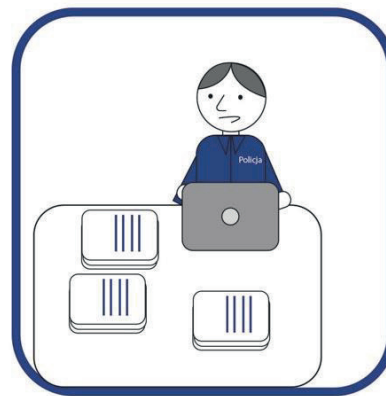
To się nazywa **rysopis**.

- dzień, godzina i miejsce zatrzymania.

W protokole jest też:

- dlaczego osoba jest zatrzymana
- o co jest podejrzewana, czyli jakie przestępstwo mogła popełnić
- co powiedziała osoba zatrzymana. Nazywa się to **oświadczenie**.
- że osoba zatrzymana dowiedziała się o swoich prawach.

2. Wyjaśnienia i oświadczenie

Osoba zatrzymana ma prawo złożyć **wyjaśnienia**. Czyli wytłumaczyć co się stało. Może też odmówić składania wyjaśnień. To znaczy nie musi niczego tłumaczyć. Nie musi niczego opowiadać.

Osoba która Cię zatrzymała może też zadawać Ci różne pytania.

Pamiętaj!

Nie musisz odpowiadać na pytania.
Nie musisz się tłumaczyć.

3. Prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym

Osoba zatrzymana ma prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym. Czyli z prawnikiem. Osoba która Cię zatrzymała musi się na to zgodzić. Jeśli nie znasz żadnego prawnika to poproś o listę prawników.

Osoba która Cię zatrzymała musi dać Ci listę.

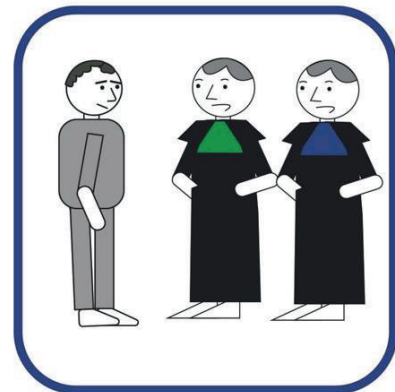
Możesz zadzwonić do prawnika z tej listy.
Prawnik może przyjechać do Ciebie
i porozmawiać z Tobą.
Ta rozmowa powinna być tylko między
Wami. Czasami jak będziesz rozmawiał
z prawnikiem osoba która Cię zatrzymała
może być przy was. Prawnik Ci pomoże.
Wy tłumaczy co będzie się działo i co
powiedzieć policjantom.

4. Prawo do obrony

Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy
obrońcy. **Obróńca** to adwokat lub radca
prawny.

Jeśli zostałeś zatrzymany europejskim
nakazem aresztowania w Niemczech to
obrońca może być z Niemiec. Masz też
prawo do obrony z Polski.

Obróńca napisze pismo lub wypełni
wniosek.

Będzie Cię reprezentować.

Jeśli sam wybierasz obrońcę i mu płacisz
to nazywa się go **obrońcą z wyboru**.

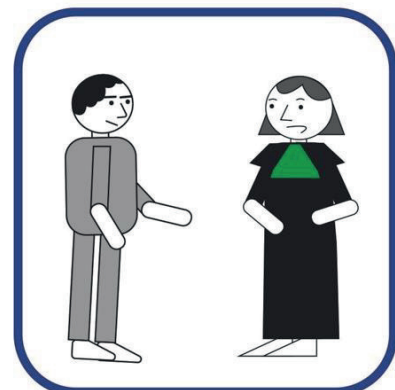

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może
wyznaczyć dla Ciebie **obrońcę z urzędu**.

Za obrońcę z urzędu nie musisz płacić.

Żeby dostać obrońcę z urzędu musisz
napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Wniosek możesz wysłać też do prokuratora.

5. Korzystanie z pomocy tłumacza

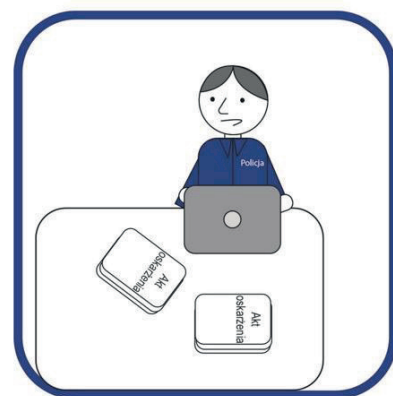
Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy tłumacza. Dostaniesz tłumacza kiedy:

- nie mówisz dobrze po polsku
- zostałeś zatrzymany w innym państwie Unii a nie mówisz dobrze w tym języku. Pomoc tłumacza jest za darmo.

6. Prawo do odpisu protokołu

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania musi dostać odpis protokołu zatrzymania. Możesz też przeczytać dokumenty dotyczące Twojego zatrzymania. Są to akta sprawy.

7. Informacja dla osoby bliskiej

Osoba zatrzymana ma prawo do poinformowania kogoś bliskiego o zatrzymaniu. Może to być ktoś z rodziny lub znajomych. Jeśli zostałeś zatrzymany, poproś policjantów żeby zadzwonili do Twojej bliskiej osoby. Możesz też poprosić żeby zadzwonili do Twojej pracy lub szkoły.

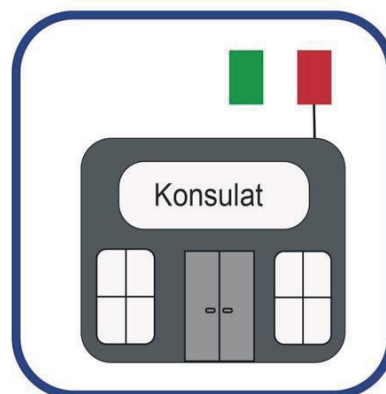

8. Urząd konsularny lub dyplomatyczny

Osoba zatrzymana ma prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub dyplomatycznym.

To urzędy państwa za granicą.

Na przykład Włochy mają swoje urzędy konsularne w Polsce.

Jeśli obywatel Włoch jest zatrzymany w Polsce to może porozmawiać z włoskim urzędem konsularnym w Polsce.

W urzędzie konsularnym jest konsul.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem państwa.

Obywatel innego państwa może być w Polsce tymczasowo aresztowany.

Na przykład obywatel Hiszpanii. Wtedy sąd musi zawiadomić hiszpański urząd konsularny lub dyplomatyczny w Polsce.

Osoba aresztowana musi o to poprosić.

Polska podpisuje umowy międzynarodowe z wieloma państwami.

Umowa międzynarodowa to dokument.

Państwa coś ustalają i spisują w tym dokumencie. Państwa mogą ustalić że będą się informowały o swoich obywatelach.

Na przykład jak zostaną zatrzymani lub tymczasowo aresztowani.

Jeśli obywatel takiego państwa zostanie w Polsce zatrzymany, wtedy nie musi prosić o kontakt z urzędem konsularnym. Sąd sam napisze do urzędu konsularnego lub dyplomatycznego.

9. Prawo do zażalenia

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania ma prawo napisać zażalenie. **Zażalenie** to informacja że nie zgadzasz się z zatrzymaniem. Czujesz że Policja potraktowała Cię źle, niesprawiedliwie. Albo nie powiedziała Ci o Twoich prawach. Sąd sprawdzi czy zatrzymanie było zgodne z prawem.

10. Prawo do zwolnienia

Osoba zatrzymana musi być natychmiast zwolniona jeżeli:

- okazało się że ktoś inny popełnił przestępstwo
- minęło już 48 godzin od zatrzymania.

Na przykład zostałeś zatrzymany w poniedziałek o godzinie 16.35. Policja musi Cię wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

W ciągu 48 godzin od zatrzymania prokurator może napisać do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**. Jeżeli tego nie zrobi, to osobę zatrzymaną trzeba wypuścić.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo wypuścić osobę zatrzymaną.

Przykład:

Zostałeś zatrzymany w poniedziałek o 16.35.

W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek żeby Cię aresztować.

Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00. Czyli ma na to 24 godziny.

Jeżeli sąd tego nie zrobi, to trzeba Cię wypuścić.

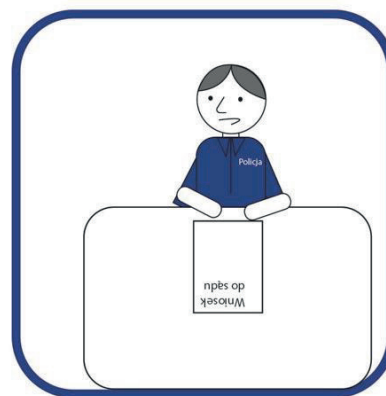
11. Informacja o nakazie

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji o europejskim nakazie aresztowania.

Musi dowiedzieć się co w nim jest.

Ma prawo dostać nakaz. Nakaz musi być przetłumaczony. Musi być w jej języku.

Żeby osoba zatrzymana go zrozumiała.

Osoba zatrzymana ma prawo wiedzieć co będzie się z nią dalej działo. Dostaniesz zawiadomienie o posiedzeniu sądu. Zawiadomienie to dokument. Jest w nim data i godzina posiedzenia sądu. Sąd ustali czy będziesz przekazany do innego państwa. Tego państwa które wysłało europejski nakaz aresztowania.

12. Oświadczenie i zgoda na przekazanie

Europejski nakaz aresztowania jest po to, żeby osobę zatrzymać i przekazać.

Przekazać do innego państwa. Tam gdzie ta osoba wcześniej popełniła przestępstwo. Prokurator przesłucha zatrzymaną osobę. Osoba zatrzymana ma prawo złożyć **oświadczenie w sprawie przekazania.** Czyli może powiedzieć co o tym myśli.

Jeśli jesteś zatrzymany, możesz powiedzieć prokuratorowi że zgadzasz się na przekazanie. Czasem w europejskim nakazie aresztowania jest wpisane 1 przestępstwo. A osoba zatrzymana popełniła więcej przestępstw. Osoba może powiedzieć prokuratorowi że zgadza się na przekazanie również za inne przestępstwa.

Czasem w europejskim nakazie aresztowania jest informacja że osoba musi pójść do więzienia.

Bo ma karę pozbawienia wolności za 1 przestępstwo. A osoba ma więcej kar za inne przestępstwa.

Wtedy może powiedzieć prokuratorowi że zgadza się na więzienie za inne przestępstwa.

Pamiętaj! Jeśli zgodziłeś się na przekazanie, to nie możesz zmienić zdania.

13. Prawo do zażalenia na przekazanie

Osoba zatrzymana ma prawo do **zażalenia na przekazanie**. Na przykład Hiszpania wysłała europejski nakaz aresztowania.

Sąd w Polsce ustalił że musisz być przekazany do Hiszpanii.

Możesz napisać zażalenie na decyzję sądu. Na przykład że nie zgadzasz się na przekazanie. Albo że brakuje dokumentów.

Zażalenie musisz napisać i wysłać do sądu w ciągu 3 dni:

- od dnia kiedy sąd wydał postanowienie – jeśli byłeś na posiedzeniu sądu
- od dnia kiedy odebrałeś postanowienie – jeśli nie byłeś na posiedzeniu sądu.

Jeśli nie byłeś na posiedzeniu sądu, to Policja da Ci postanowienie.

14. Prawo do pomocy medycznej

Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy medycznej. Jeśli jesteś zatrzymany, powiedz:

- gdy źle się czujesz
- jesteś chory
- jesteś osobą z niepełnosprawnością.

Możesz wziąć ze sobą dokumentację medyczną i leki.

Osoby które Cię zatrzymały muszą Ci pomóc.

15. Prawo do ważnych informacji

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji. Trzeba jej powiedzieć o różnych **środkach zapobiegawczych**. Można je zastosować zamiast tymczasowego aresztowania. Są to na przykład:

- **poręczenie majątkowe**. Trzeba wtedy wpłacić pieniądze. Sąd zwróci pieniądze, jeśli osoba nie ucieknie i będzie czekała na wyrok.
- **dozór Policji**. Wtedy trzeba przychodzić na komisariat Policji, na przykład codziennie.

Sąd może nie stosować tymczasowego aresztowania:

- gdy ktoś na przykład jest bardzo chory
- samotnie opiekuje się dziećmi
- gdy za to przestępstwo sąd może dać łagodną karę.

Jeśli zostałeś tymczasowo aresztowany to sąd musi napisać dlaczego Cię aresztował. To się nazywa **uzasadnienie**. Sąd musi napisać dlaczego nie dał Ci innych środków zapobiegawczych.

16. Jawność

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji że posiedzenia sądu są jawne. To znaczy że może być na nich publiczność. Sąd może też zdecydować że posiedzenie **nie będzie jawne**.

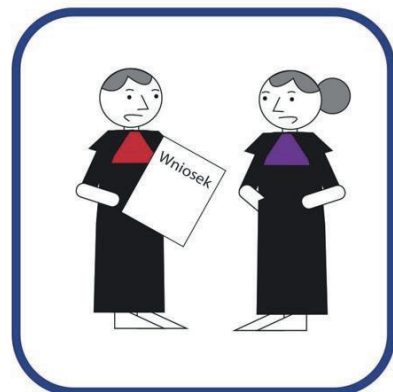
Posiedzenie nie musi być jawne gdy:

- osoba zatrzymana nie ma 18 lat
- dotyczy ważnych spraw państwa, które muszą być tajne. Nazywa się to **ważny interes państwa**.
- sąd boi się że przyjdzie dużo osób. Nazywa się to **zakłócenie spokoju publicznego**.

Jeśli jest europejski nakaz aresztowania, to prokurator może napisać do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**. Żeby aresztować osobę a potem przekazać ją do innego państwa.

Sąd ustali jak długo osoba ma być tymczasowo aresztowana. Najwięcej może być 100 dni.

Są też sytuacje wyjątkowe.

Na przykład sąd w Hiszpanii wydał europejski

nakaz aresztowania osoby.

Nakaz nie dotarł jeszcze do Polski.

Ale hiszpański sąd wpisał nakaz na specjalne listy. Wtedy polski sąd może tymczasowo aresztować tę osobę. Może ją aresztować na 7 dni. Zanim europejski nakaz aresztowania dotrze do Polski.

Specjalne listy przestępstw i osób ściganych to:

- System Informacyjny Schengen (czytaj Szengen). Działa w Europie. Są w nim głównie państwa Unii Europejskiej.
- Wykaz Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej. Nazywa się ją **Interpol**. Jest w niej 200 państw z całego świata.

Ważne! Jeśli nie rozumiesz swoich praw jako osoba zatrzymana, poproś policjanta, prokuratora lub sąd, żeby Ci wszystko wyjaśnili. Musisz podpisać **oświadczenie** że zostałeś pouczoney.

Prokurator albo sąd mogą kazać Ci iść na badania do psychologa lub lekarza psychiatry. Chcą sprawdzić Twój stan zdrowia.

Chcą dowiedzieć się jak się czułeś podczas przestępstwa.

Musisz iść na te badania.

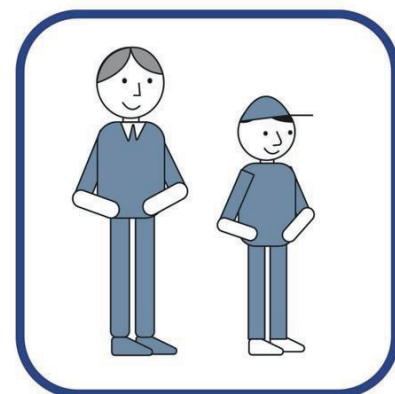

17. Dodatkowe uprawnienia

Niektóre osoby zatrzymane europejskim nakazem aresztowania mają więcej uprawnień.

Są to:

- osoby które mają mniej niż 18 lat
- osoby ubezwłasnowolnione.

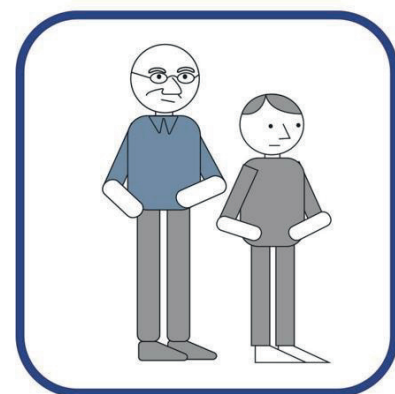

Jest ubezwłasnowolnienie całkowite i częściowe.

Osoba całkowicie ubezwłasnowolniona nie może decydować o sobie.

Nie ma zdolności do żadnej czynności prawnej.

Ma opiekuna prawnego. **Opiekun prawny** podejmuje za nią wszystkie decyzje.

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona może samodzielnie wykonywać tylko drobne, codzienne czynności prawne.

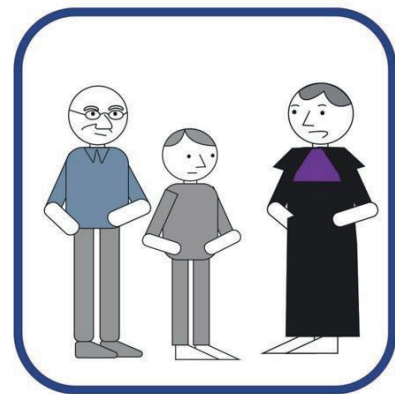
Osoba częściowo ubezwłasnowolniona ma kuratora. **Kurator** wspiera osobę w codziennych sprawach. Dba o jej zdrowie i pieniądze.

Pomaga w czynnościach prawnych. Na przykład podpisuje umowę kupna telefonu.

Na posiedzeniach sądu razem z osobą ubezwłasnowolnioną musi być jej kurator lub opiekun prawny.

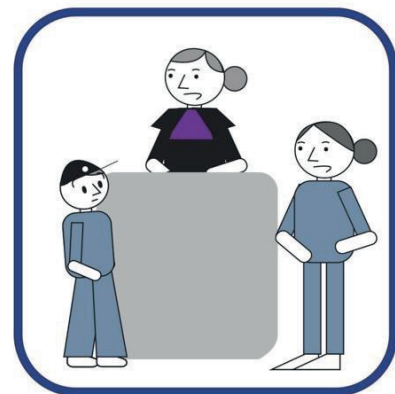
Z osobą która nie ma 18 lat musi być jej rodzic lub opiekun prawny. Opiekun prawny dziecka jest wtedy gdy nie ma ono rodziców. Albo rodzice nie mają władzy rodzicielskiej. Czyli nie mogą decydować o dziecku.

Opiekun prawny i rodzic to **przedstawiciele ustawowi**. Reprezentują dziecko lub osobę całkowicie ubezwłasnowolnioną. Mogą pisać pisma, składać wnioski w Twojej sprawie. Mogą działać tylko dla Twojego dobra.

Jeśli rodzic ani inna osoba nie może być na posiedzeniu sądu, to będzie asystent rodziny. **Asystent rodziny** pracuje w ośrodku pomocy społecznej. Pomaga rodzinom rozwiązywać problemy. Na przykład uczy jak wychowywać dziecko. Albo jak zajmować się domem.

Jeśli osoba tymczasowo aresztowana nie ma 18 lat to nie może być w celi z dorosłymi. **Cela** to pokój dla więźniów i aresztowanych. Młode osoby nie mogą być w celi z osobami, które mogą razem robić coś złego. Nazywa się to wzajemna **demoralizacja**.

Trzeba powiedzieć o tych zasadach osobie zatrzymanej. Trzeba powiedzieć jej też:

- co to jest postępowanie karne
- jak pracuje Policja, prokurator, sąd i sędzia
- co robi przedstawiciel ustawowy
- czym się zajmuje asystent rodziny, kurator sądowy i obrońcy.

Te informacje nazywają się **pouczenie**. Pouczenie dostanie też:

- przedstawiciel ustawowy osoby zatrzymanej
- osoba którą wskazał zatrzymany
- lub asystent rodziny.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat

ZATRZYMANY

ZOSTAŁEŚ ZATRZYMANY / ZOSTAŁAŚ ZATRZYMANA NA PODSTAWIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

Europejski nakaz aresztowania jest decyzją wydaną przez sąd w państwie członkowskim Unii Europejskiej. Europejski nakaz aresztowania to instytucja, która zastępuje popularnie znaną ekstradycję.

Jeżeli zostałeś zatrzymany i aresztowany / zostałeś zatrzymana i aresztowana w związku z europejskim nakazem aresztowania, to znaczy, że:

- zostałeś skazany / zostałeś skazana za przestępstwo na karę pozbawienia wolności powyżej **4 miesięcy**,
- albo orzeczono inny środek polegający na pozbawieniu wolności na czas dłuższy niż 4 miesiące,
- albo masz status podejrzanego/podejrzanej w postępowaniu karnym za przestępstwo zagrożone większą karą niż rok pozbawienia wolności.

Na jego podstawie możliwe jest zatrzymanie, aresztowanie i przekazanie osoby po to, by:

- przeprowadzono postępowanie karne przeciwko osobie, w stosunku do której wydano europejski nakaz aresztowania, lub w celu wykonania kary pozbawienia wolności (czyli wtedy, gdy zostałeś/zostałaś na taką karę skazany/skazana) lub innego środka, który przewiduje pozbawienie Cię wolności.

Ze względu na tę niecodzienną sytuację, warto abyś wiedział/wiedziała, że w związku z tym masz uprawnienia, z których możesz stale korzystać.

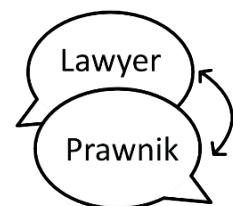
PRAWO DO INFORMACJI

Masz prawo do informacji dotyczących tego, co jest przyczyną tego zatrzymania. Na Twoją prośbę powinieneś/powinnaś otrzymać:

- > odpis protokołu zatrzymania,
- > możliwość wglądu do dokumentów dotyczących przyczyny zatrzymania (prawo wglądu do akt w zakresie przyczyn zatrzymania),
- > informację o treści europejskiego nakazu aresztowania,
- > odpis europejskiego nakazu aresztowania wraz z tłumaczeniem oraz zawiadomieniem o posiedzeniu sądu.

Może się zdarzyć jednak tak, że w szczególnych przypadkach nie zostanie sporządzone tłumaczenie europejskiego nakazu aresztowania, wtedy sąd zarządza jego sporządzenie albo ustnie informuje o jego treści.

Jeżeli nie znasz języka polskiego, możesz skorzystać bezpłatnie z pomocy tłumacza.

Możesz:

- > odpowiadać na pytania,
- > składać wyjaśnienia.

Masz prawo odmówić składania wyjaśnień oraz odpowiedzi na pytania bez podania przyczyny.

Możesz złożyć również oświadczenie w swojej sprawie, a także odmówić złożenia takiego oświadczenia bez podania przyczyny.

Możesz również złożyć oświadczenie tylko w sprawie przekazania Cię do państwa członkowskiego.

Możesz korzystać z pomocy medycznej i badania lekarskiego.

PRAWO DO POMOCY OBROŃCY

Masz prawo do pomocy obrońcy (adwokata lub radcy prawnego).

W każdym momencie możesz skorzystać z pomocy obrońcy.

Możesz skorzystać z pomocy obrońcy w państwie, które wydało za Tobą europejski nakaz aresztowania.

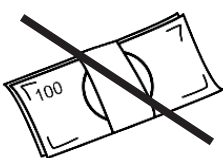

- Nikt nie może Ci uniemożliwić kontaktu z Twoim adwokatem lub radcą prawnym.
- Niezwłocznie (jak najszybciej) powinieneś mieć umożliwiony kontakt w dostępnej formie (osobiście lub przez telefon).
- Masz prawo do bezpośredniej rozmowy.

Pamiętaj

Tylko w szczególnych wypadkach funkcjonariusz może zastrzec swoją obecność przy tej rozmowie.

Masz prawo do skorzystania z pomocy obrońcy z urzędu.

Jeśli nie masz obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu (to jest adwokata lub radcę prawnego, za którego pracę koszt poniesie Skarb Państwa).

- Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu poinformowano osobę najbliższą albo inną wskazaną przez Ciebie osobę (może to być na przykład przyjaciel, kolega, dalsza rodzina).

- Możesz żądać, by poinformowano o Twoim zatrzymaniu również pracodawcę, szkołę, uczelnię oraz osobę, która jest odpowiedzialna za Twoją firmę albo za firmę, za którą Ty odpowiadasz.
- Możesz skontaktować się z konsulem bądź innym przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jesteś obywatelem/obywatelką (bądź państwa, w którym mieszkasz na stałe – w przypadku gdy nie masz obywatelstwa).

TWOJE PRAWA

W ciągu **7 dni** od zatrzymania możesz złożyć skargę na zatrzymanie (zażalenie).

Zażalenie rozpatruje sąd, który będzie badał, czy zatrzymanie było:

- zasadne (czy powinno w ogóle mieć miejsce),
- legalne (czy odbyło się zgodnie z prawem),
- prawidłowe (czy postąpiono z Tobą we właściwy sposób).

Od momentu zatrzymania będą dwa terminy:

- **48 godzin** dla prokuratora na to, by przekazać Cię do dyspozycji sądu,
- **24 godziny** od momentu przekazania dla sądu, by doręczyć (lub ogłosić) Ci postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Zostaniesz zwolniony:

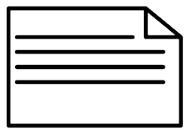
- gdy ustaną przyczyny zatrzymania (na przykład europejski nakaz aresztowania został odwołany),

- po upływie 48 godzin, jeśli prokurator nie przekaze Cię do dyspozycji sądu,
- po upływie 24 godzin, gdy sąd nie wyda i nie doręczy Tobie postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Możesz również przyspieszyć procedurę przekazania w ramach europejskiego nakazu aresztowania. Jest to możliwe, gdy wyrazisz zgodę na:

- przekazanie do innego państwa członkowskiego,
- ściganie za inne przestępstwa niż objęte europejskim nakazem aresztowania,
- wykonanie kary lub środków polegających na pozbawieniu wolności (o ile taka kara lub środek zostały wobec Ciebie orzeczone przez sąd).

Zgoda jednak **nie** może zostać cofnięta.

Na postanowienie sądu o przekazaniu – możesz złożyć skargę (zażalenie) w terminie **3 dni** od dnia doręczenia postanowienia (lub jego ogłoszenia, jeżeli byłeś/byłaś na posiedzeniu w sądzie).

Tymczasowe aresztowanie to sytuacja, w której zostajesz osadzony/osadzona w areszcie do czasu przekazania Cię do państwa członkowskiego. Jest to izolacyjny środek zapobiegawczy stosowany w postępowaniu karnym.

Decyzja o tymczasowym aresztowaniu zostaje podjęta na posiedzeniu przez właściwy sąd.

Posiedzenie w przedmiocie zastosowania europejskiego nakazu aresztowania odbywa się z reguły jawnie, w szczególnych wypadkach jawność ta może zostać wyłączona.

Są to przypadki, gdy:

- zatrzymany nie ukończył 18 lat,
- wywołałoby to zakłócenie porządku publicznego,

- mogłoby obrażać dobre okoliczności,
- mogłoby ujawnić tajemnicę państwową,
- naruszałoby to ważny interes prywatny,
- osoba, która złożyła wniosek o ściganie, tego zażąda.

Postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania powinno Ci zostać ogłoszone przez sąd (jeżeli będziesz obecny/obecna w sądzie na posiedzeniu) albo doręczone (na piśmie).

Jednak pierwszeństwo przed nim mają inne środki, takie jak na przykład dozór Policji.

Masz prawo do przedstawienia Ci uzasadnienia, dlaczego nie zastosowano wobec Ciebie innych środków zapobiegawczych.

Może ono trwać:

- **7 dni** przed wpływieniem europejskiego nakazu aresztowania,
- a po wpływieniu europejskiego nakazu aresztowania tak długo, jak zajmie przekazanie, jednak nie dłużej niż **100 dni**.

Pamiętaj, że sąd może **nie** stosować tymczasowego aresztowania w sytuacjach, gdy:

- może to stworzyć dla Twojego życia lub zdrowia niebezpieczeństwo,
- wywoła to ciężkie skutki dla Ciebie lub najbliższej rodziny,
- sąd prawdopodobnie mógłby wymierzyć karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania albo karę łagodniejszą (na przykład ograniczenie wolności – tak zwane prace społeczne lub grzywnę),
- zarzucane Ci przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

Masz prawo do informacji o roli rozmaitych instytucji, które biorą udział w postępowaniu. W szczególności informację dotyczącą: Policji, oskarżyciela publicznego (na przykład prokuratora), przedstawiciela ustawowego, asystenta rodziny, kuratora sądowego, obrońcy, sądu, sędziego.

Gdy nie masz ukończonych 18 lat – **masz prawo do tego, by być z Tobą przedstawiciel ustawowy** (na przykład tata, mama) **albo osoba przez Ciebie wskazana.**

Obecność ich jest zależna od tego, czy nie będzie to utrudniało procedur i czy ma to znaczenie dla ochrony Twoich praw, interesów i Twojego dobra. Decyzję wydaje tutaj sąd.

Gdyby sąd uznał, że obecność tych osób mogłaby doprowadzić do naruszenia Twoich praw czy interesów albo naruszyć Twoje dobro czy utrudnić dalsze procedowanie, **w posiedzeniu weźmie udział asystent rodziny, którego wyznaczy sąd.**

Przedstawiciel ustawowy albo inna osoba, pod której pieczęą pozostajesz, może podejmować czynności tylko na Twoją korzyść. Może ona ustanowić dla Ciebie obrońcę, składać wnioski (na przykład dowodowe), wnosić rozmaite środki zaskarżenia (zażalenia, apelacja).

Osoby te, a także asystent rodziny otrzymają pouczenie o Twoich prawach.

Masz prawo do informacji o tym, że jako tymczasowo aresztowany powinieneś zostać umieszczony / jako tymczasowo aresztowana powinnaś zostać umieszczona w celi w sposób zapobiegający wzajemnej demoralizacji oraz z poszanowaniem Twojego dobra (na przykład karanych oddziela się od niekaranych, młodocianych od dorosłych).